

NARODNA BANKA SRBIJE

PREGLED DEŠAVANJA NA SVETSKOM FINANSIJSKOM TRŽIŠTU

25–29. april 2022.

Sektor za monetarne i devizne operacije

Odeljenje za devizne rezerve

Odeljenje za operacije na otvorenom tržištu

Maj 2022.

Kurs EUR/USD

U izveštajnom periodu evro je oslabio za 2,13% prema američkom dolaru. Kurs EUR/USD kretao se u rasponu od 1,0472 do 1,0851 (tokom perioda trgovanja), odnosno od 1,0513 do 1,0715 (vrednost na kraju dana, Bloomberg Composite London).

Američki dollar je tokom nedelje gotovo konstantno jačao prema evru, dostižući najveće vrednosti za više od pet godina. Na početku nedelje, vest o pobedi na izborima aktuelnog francuskog predsednika Emanuela Makrona imala je kratkotrajni pozitivan efekat na evro. Međutim, **dolar je jačao u uslovima pojačane averzije prema riziku na tržištu**. Pored aktuelnog ratnog sukoba u Ukrajini, koji ulazi u treći mesec, na tržištu raste zabrinutost i usled izbijanja novog talasa infekcija kovid-19 u Kini i uvođenja restriktivnih mera, koje su pojačale bojazan od ekonomskog usporavanja u drugoj po veličini svetskoj ekonomiji.

Jačanje dolara je nastavljeno i narednih dana. Dolar je u utorak dostigao dvogodišnji maksimum, a u sredu je bio na najvišem nivou još od prvih dana pandemije i kretao se ka najboljem mesečnom performansu od 2015. godine, podržan očekivanjima povećanja kamatnih stopa u SAD i tražnjom za valutama sigurnog utočišta podstaknutom usporavanjem rasta u Kini i Evropi.

U izveštajnom periodu evro je oslabio prema dolaru za 2,13%, a tokom aprila za 4,5%.

Nemačko ministarstvo ekonomije smanjilo je u sredu svoju prognozu privrednog rasta za 2022. na 2,2% u odnosu na predviđanja krajem januara od 3,6%. Istog dana, objavljena je vest da je **ruska kompanija „Gasprom” obustavila isporuke gasa Poljskoj i Bugarskoj** zbog njihovog odbijanja plaćanja u rubljama, što je pojačalo bojazan na tržištu od daljeg usporavanja privrednog rasta u Evropi.

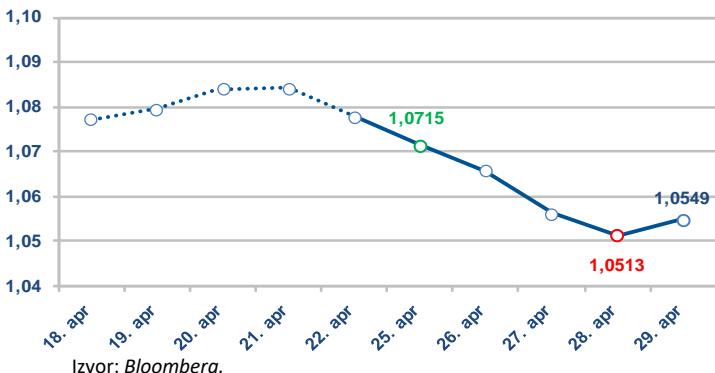
U takvim okolnostima evro je dodatno oslabio, pa se kurs EUR/USD tokom dana u četvrtak u nekoliko navrata našao ispod nivoa od 1,05 dolara za evro, na kome se poslednji put nalazio pre više od pet godina. Ovaj nivo kursa EUR/USD samo doprinosi evropskim ekonomskim problemima, jer dodatno podiže cenu energenata u dolarima, dok u isto vreme rastu cene prirodnog gasa zbog poteza Rusije da prekine isporuke Poljskoj i Bugarskoj.

Slabiji nego što se očekivalo podaci o ekonomskom rastu u SAD objavljeni u četvrtak nisu zaustavili jačanje dolara. Stopa rasta BDP-a u SAD, prema preliminarnim podacima, u prvom tromesečju ove godine iznosila je -1,4% u odnosu na prethodno tromeseče (anualizovano), dok je bio očekivan rast od 1%.

Istovremeno, objavljeni podaci nastavljaju da ukazuju na snažan oporavak tržišta rada u SAD. Broj novih prijava za naknadu u slučaju nezaposlenosti u SAD (u nedelji koja se završila 23. aprila) smanjen je na 180 hiljada (prethodne nedelje 185 hiljada) i nalazi se blizu najnižeg nivoa od 1968. godine.

1.6

Kurs EUR/USD tokom izveštajnog perioda

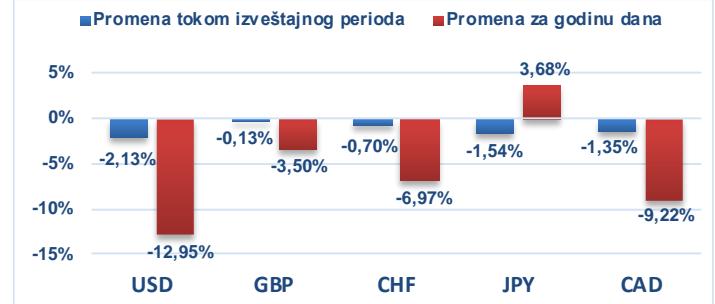
1.7

Kurs EUR/USD u poslednjoj godini dana

1.8

Promena vrednosti evra u odnosu na odabrane valute

Izvor: Bloomberg.

Poslednjeg dana ove nedelje, u petak, dolazi do blage korekcije i slabljenja dolara, nakon obećanja najviših kineskih zvaničnika da će ispuniti zacrtane ekonomske ciljeve, što je delimično smanjilo tražnju za valutama sigurnog utočišta. Pored toga, na slabljenje dolara uticala je i činjenica da je deo investitora iskoristio priliku za realizaciju profita na ovom nivou kursa.

Tokom aprila evro je prema dolaru oslabio za 4,5%, što je najveći mesečni pad od januara 2015. godine.

Kurs EUR/USD je izveštajni period završio na nivou od 1,0549 američkih dolara za evro.

Državne obveznice SAD

Prinosi državnih obveznica SAD tokom nedelje nastavili su rast duž cele krive prinosa. Prinos dvogodišnje obveznice povećan je za oko 4 b.p. (na 2,71%), a prinos desetogodišnje obveznice za 3,5 b.p. (na 2,94%).

Kretanje prinosa u ovom periodu najviše je bilo pod uticajem očekivanja da će FED na narednom sastanku (4. maja) preduzeti snažne mere kako bi se zaustavio dalji rast inflatornih pritisaka. S druge strane, objavljeni podaci pokazuju da je početkom ove godine usporio rast poslovne aktivnosti u SAD, ali verovatno samo privremeno.

Stopa rasta BDP u SAD, prema preliminarnim podacima, u prvom tromesečju ove godine iznosila je -1,4% u odnosu na prethodno tromesečje, anualizovano, najviše usled snažnog rasta uvoza i slabijeg rasta zaliha, što je više nego kompenzovalo solidan rast potrošnje stanovništva i investicija. Ovo je prvo smanjenje BDP-a od 2020. godine, iako je bio očekivan rast od 1,0%, nakon rasta od 6,9% u prethodnom tromesečju. Lična potrošnja, koja čini više od dve trećine BDP-a, povećana je za 2,7%, nakon 2,5% u četvrtom tromesečju, poslovne investicije povećane su za 9,2% (nakon 2,9%), a investicije u oblasti stambene izgradnje za 2,1% (nakon 2,2%). Izvoz je smanjen za 5,9% (nakon rasta od 22,4%), dok je uvoz povećan za 17,7% (nakon 17,9%). Neto izvoz i komponenta zaliha zajedno su oduzeli 4 p.p. od stope rasta. Javna potrošnja je smanjena za 2,7%, nakon pada od 2,6% u prethodnom tromesečju.

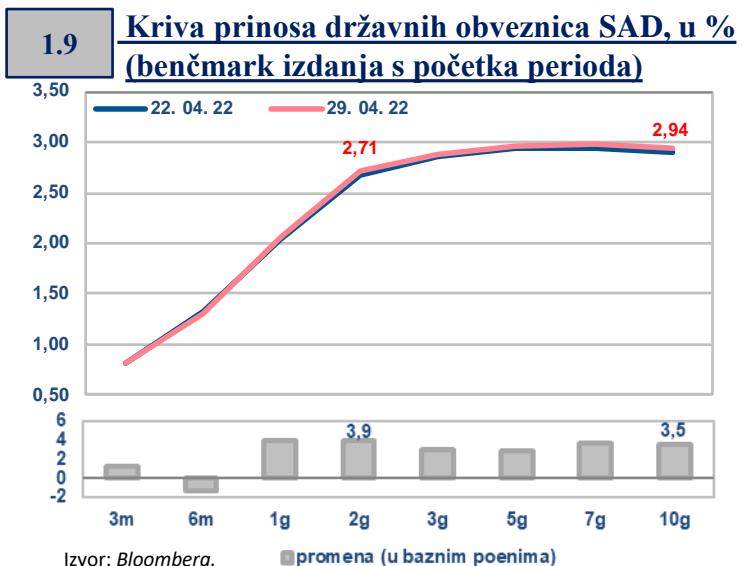
Stopa rasta BDP-a u SAD u prvom tromesečju iznosila je -1,4%, anualizovano, a usporavanje aktivnosti je verovatno privremeno.

Stopa rasta PCE deflactora u martu je bila 0,9% u odnosu na prethodni mesec, u skladu sa očekivanjima, dok je za poslednju godinu dana iznosila 6,6%, što je najviši nivo za poslednjih 40 godina. Bazni PCE indeks, koji predstavlja pokazatelj inflacije kome FED pridaje naročitu važnost, u martu je povećan za 0,3%, odnosno za 5,2% u odnosu na isti mesec prethodne godine. Visoka stopa inflacije i dalje je najvećim delom posledica rasta cena energenata, dok su cene trajnih dobara (koje znatno reaguju na kretanje kamatnih stopa), posebno automobila, smanjene drugi mesec zaredom, što možda ukazuje na to da su inflatori pritisci dostigli vrh i da u narednim mesecima sledi usporavanje.

Broj novih prijava za naknadu u slučaju nezaposlenosti tokom prethodne nedelje (do 23. aprila) smanjen je na 180 hiljada, u skladu sa očekivanjima, nakon 185 hiljada u prethodnoj nedelji. Broj prijava je blizu najnižeg nivoa od 1968. godine, što potvrđuje izuzetno snažno tržište rada. Broj nezaposlenih koji se kontinuirano prijavljuju za pomoć za nezaposlene neznatno je smanjen, na 1,41 milion.

Indeks poverenja potrošača u SAD u aprilu je blago smanjen na 107,3 (sa 107,6 u martu). Komponenta očekivanja povećana je na 77,2 (sa 76,7), dok je komponenta procene trenutne situacije smanjena na 152,6 (sa 153,8). Zabrnutost oko inflacije je smanjena u odnosu na rekordnu vrednost iz marta, ali je ostala povišena. Stavovi ispitnika o trenutnim uslovima poslovanja bili su pomešani, a stavovi o tržištu rada, iako su i dalje veoma optimistični, malo su se pogoršali. Planovi za godišnje odmore su smanjeni, ali su povećane namere kupovina velike vrednosti, poput automobila i uređaja za domaćinstvo.

1.9

1.10

Značajni pokazatelji privredne aktivnosti SAD

Indikator	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
Stopa rasta BDP-a, QoQ, anualizovano, prva procena	1Q	1,0%	-1,4%	6,9%
Stopa rasta PCE deflactora, YoY	Mar	6,7%	6,6%	6,3%
Broj novih prijava za pomoć u slučaju nezaposlenosti, u 000	23.Apr	180	180	185

Izvor: Bloomberg.

1.11

Prinos generičkih dvogodišnjih i desetogodišnjih državnih obveznica SAD, u %

Državne obveznice Nemačke

Tokom izveštajnog perioda prinosi nemačkih državnih obveznica smanjeni su, osim na delu krive oko jedne godine, gde su porasli. Prinos nemačke dvogodišnje obveznice smanjen je za oko 2 b.p. (na 0,25%), a prinos desetogodišnje obveznice za oko 3 b.p. (na 0,94%). Prinosi su početkom nedelje smanjeni usled zabrinutosti zbog uticaja pandemijskih mera u Kini na globalni privredni rast, iako su se prinosi do kraja nedelje delimično oporavili, nakon podataka o inflaciji u Nemačkoj i zoni evra.

BDP u zoni evra, prema preliminarnoj proceni, povećan je za 0,2% u prvom tromesečju 2022., nakon rasta od 0,3% prethodnog tromesečja. Usporavanje je posledica rasta cena energenata i problema u lancima snabdevanja nakon početka rata u Ukrajini. Poverenje potrošača i investitora znatno je smanjeno, dok je inflacija na najvišem nivou od osnivanja Monetarne unije. Među najvećim ekonomijama zone evra, Nemačka je zabeležila rast ekonomske aktivnosti od 0,2%, dok je u Francuskoj zabeležena stagnacija. BDP u Italiji smanjen je za 0,2%, dok je u Španiji povećan za 0,3%. U odnosu na isto tromesečje prethodne godine, rast BDP-a u zoni evra iznosio je 5,0%. U narednom periodu rast BDP-a u zoni evra zavisće od daljih dešavanja u vezi sa Ukrajinom, ali i toga do kada će trajati stroge restriktivne mere u Aziji.

BDP zone evra je u prvom tromesečju povećan za 0,2%, inflacija u aprilu povećana je na 7,5%, a bazna na 3,5%.

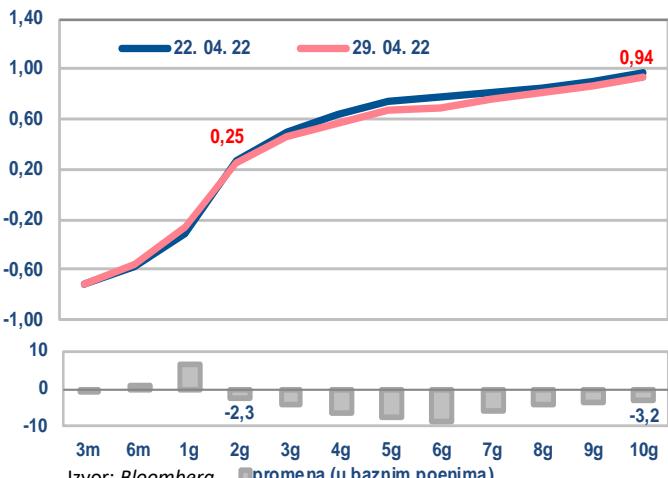
Stopa inflacije u zoni evra u aprilu je povećana na 7,5% u odnosu na isti mesec prošle godine, u skladu sa očekivanjima, sa 7,4% u martu. Mesečna stopa inflacije iznosila je 0,6% (očekivano 0,5%, prethodno 2,4%). **Godišnja stopa bazne inflacije**, koja isključuje volatilne kategorije energenata, hrane, alkohola i duvana, povećana je na 3,5%, više od očekivanja (3,2%), sa 2,9% u martu. Najveći rast i dalje beleže cene energenata, iako je godišnja stopa inflacije smanjena sa 44,4% u martu na 38% u aprilu, ali je to više nego kompenzovano višom inflacijom kod ostalih kategorija, što se ogleda u rastu bazne stope inflacije, ukazujući na širenje inflatornih pritisaka. Inflacija usluga povećana je sa 2,7% na 3,3%, a inflacija neenergetskih industrijskih proizvoda sa 3,4% na 3,8%. Ovi podaci povećavaju pritisak na ECB da ubrza proces normalizacije monetarne politike, odnosno završi neto kupovine aktive u junu i počne s povećanjem kamatnih stopa već u julu.

Stopa nezaposlenosti u zoni evra iznosila je 6,8% u martu, ispod 6,9% u februaru, što je najniža stopa nezaposlenosti u zoni evra do sada. Među najvećim ekonomijama zone evra, stopa nezaposlenosti je smanjena u Nemačkoj (sa 3,0% na 2,9%), Italiji (sa 8,5% na 8,3%) i Holandiji (sa 3,4% na 3,3%), zadržana je u Francuskoj (na 7,4%) i Poljskoj (sa 2,9% na 2,8%), a povećana u Španiji (sa 13,4% na 13,5%).

Predsednik ECB-a Kristin Lagard rekla je da su otvaranje ekonomija zone evra nakon ukidanja restriktivnih epidemijskih mera i rat u Ukrajini podstakli veći rast inflacije, uglavnom kao posledica rasta cena energenata. ECB je u potpunosti posvećena ostvarivanju cilja inflacije u srednjem roku i ozbiljno shvata zabrinutost ljudi zbog visoke inflacije. **Rekla je da će se neto kupovina aktive najverovatnije završiti početkom trećeg tromesečja, verovatno u julu, kada će se i razmatrati promena kamatnih stopa**, a da će odluka biti doneta na osnovu ekonomskih podataka koji budu objavljeni do juna i novih makroekonomskih procena ECB-a.

1.12

Kriva prinosu državnih obveznica Nemačke, u % (benčmark izdanja s početka perioda)

1.13

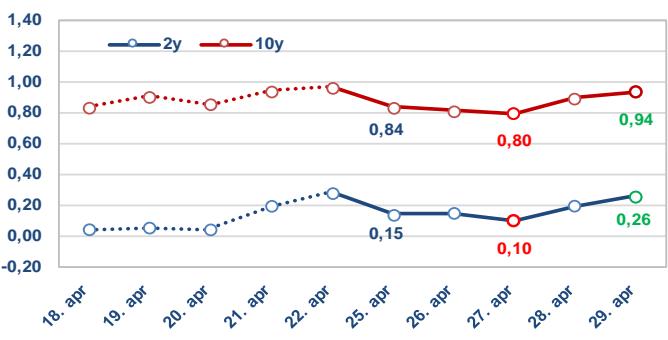
Značajni pokazatelji privredne aktivnosti zone evra

Indikator	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
Stopa rasta BDP-a, QoQ, zona evra, prva procena	1Q	0,2%	0,2%	0,3%
Stopa inflacije, YoY, zona evra, preliminarno	Apr	7,5%	7,5%	7,4%
IFO indeks poslovne klime, Nemačka	Apr	89,0	91,8	90,8

Izvor: Bloomberg.

1.14

Prinos generičkih dvogodišnjih i desetogodišnjih državnih obveznica Nemačke, u %

III Kretanja na tržištima zlata i nafte

Zlato

Tokom izveštajnog perioda cena zlata opala je za 1,46% i kretala se u rasponu od 1.887,64 američka dolara po finoj unci zlata do 1.908,30 američkih dolara po finoj unci zlata (vrednost na kraju dana, Bloomberg Composite London).

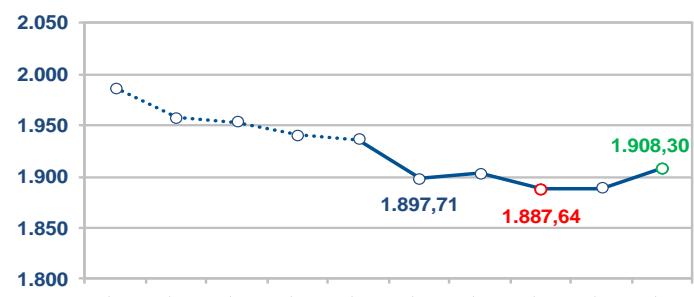
Na pad cene zlata u posmatranoj nedelji uticali su: rast stopa prinosa na dugoročne državne obveznice SAD; zalaganje predsedavajućeg FED-a za uvećanje nivoa referentne kamatne stope od 0,50% (uz pojedine spekulacije da bi FED na narednom sastanku 4. maja mogao uvećati nivo kamatne za čak 0,75%); očekivanja agresivnog povećanja monetarne politike FED-a, koja su podstakla jačanje vrednosti američke valute. (Indeks dolara je porastao na najviši nivo od decembra 2002. usled široko rasprostranjene slabosti njegovih glavnih konkurenckih svetskih valuta.)

Cena zlata je opala za 1,46% i na kraju izveštajnog perioda iznosila je 1.908,30 USD/Oz.

Na ograničenje daljeg pada cene zlata tokom posmatrane nedelje uticali su: povećani geopolitički rizici; zabrinjavajući rast inflacije širom sveta; lošiji podaci o stopi rasta BDP-a u SAD u odnosu na očekivane; najava SAD da će obezbediti više od 713 miliona dolara za novo vojno finansiranje Ukrajine i drugih zemalja srednje i istočne Evrope; izjava generalnog sekretara NATO-a da će Finska i Švedska biti srdačno dobrodoše ako odluče da se pridruže toj vojnoj organizaciji.

3.1

Zlato (dnevni podaci, USD po unci)

Izvor: Bloomberg.

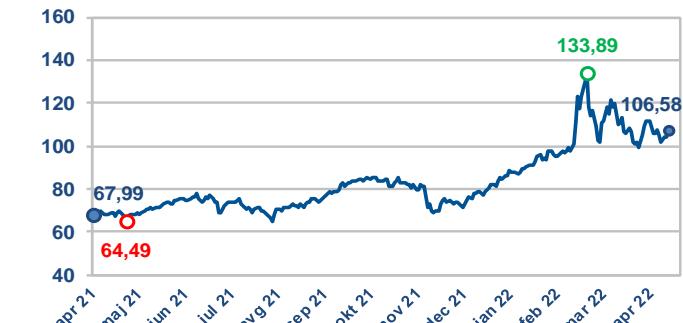
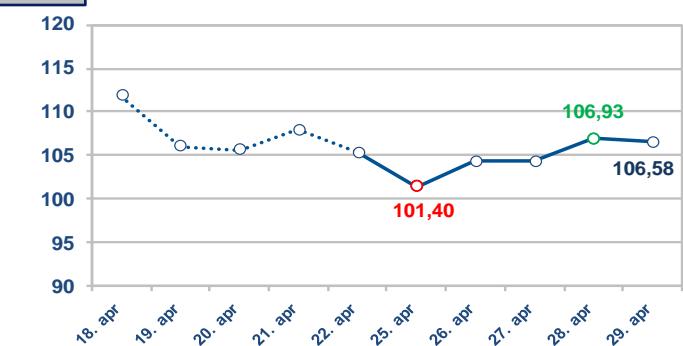
Nafta

Tokom izveštajnog perioda cena nafte tipa brent porasla je za 1,20% i kretala se u rasponu od 101,40 američkih dolara po barelu do 106,93 američka dolara po barelu (vrednost na kraju dana, Bloomberg Composite London).

Na rast cene nafte u posmatranoj nedelji uticali su: zabrinutost oko ograničenja globalne ponude širom sveta; strahovi od poremećaja u snabdevanju, jer sankcije Zapada utiču na izvoz sirove nafte i proizvoda iz Rusije; prekidi u isporuci nafte iz dve rafinerije u Libiji zbog nemira dveju frakcija koje se bore za prevlast u zemlji; Evropska unija razmatra plan o uvođenju šestog paketa sankcija na uvoz nafte iz Rusije, koji je osmišljen da minimizira štetu po privrede zemalja članica, uz uskraćivanje unosnih energetskih prihoda Rusiji; odluka Rusije da obustavi isporuke prirodnog gasa Poljskoj i Bugarskoj zbog toga što te države nisu platile ispostavljene račune u rubljama.

3.2

Cena nafte tipa brent (USD po barelu)

Izvor: Bloomberg.

Cena nafte je porasla za 1,20% i na kraju posmatranog perioda iznosila je 106,58 USD/bbl.

Na ograničenje daljeg rasta cene nafte tokom posmatrane nedelje uticali su: više kamatne stope i perspektiva slabijeg globalnog rasta; vesti o mogućem proširenju mera ograničenja (lockdown) sa Šangaja i na Peking usled pogoršane pandemijske situacije u Kini; izveštaj Američkog instituta za naftu (API) o rastu zaliha sirove nafte u SAD; povećanje broja operativnih naftnih i gasnih platformi u SAD, po podacima američke kompanije Baker Hughes.